

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr

Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAP. ULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hidutcza 32.

H I R D E T É S I D I J:

Arzsabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Torda városi dolgok.

Az a házi gazda, a ki az ő házi ügyei menételét nem figyeli, nem ismeri és azok helyes elintézésére be nem foly, csak panaszkodni tud — az sajnálatra méltó teremtés — ezen kimondott szabály igazságát mindenki könnyen átértheti.

Torda város kebeles polgárait, mint erkölcsi testületet a Torda városi italmérési jog illetve, minden egyén birt egy jogot s ezen kívül Torda város három, a fiscus három ily jogot, s azt midőn az eddig jogosultaknak italmérési joguk megszűnt, a kárpótlás kiosztásában mily véghetetlen zavar van, a pálinka árulás kárpótlásával csak van ahogy van, de a bort a kebeles polgároknak most már árulni nem lehet. s kárpótlást még sem kapnak: s ennek oka abban van, hogy a városi volt előjáróság kötelességeit nem teljesítette úgy, mint kellett volna, a városi kebeles polgárok hagyták a dolgot menni, úgy, ahogy ment, s most, midőn kárpótlásról van szó, felébredtek, talpra állottak, de ezen ügyjelenben oly göcsöse vált, hogy azt nem megoldani, hanem csak ketté vágni lehet.

Ezen körülmény például szolgálhat a multa, de úgy látszik, hogy a példán nem okulunk, mert a jelen is ha-

sonló figyelmetlenség mellett halad. Ha a multból nem okulunk, a jelent pedig helyesen felhasználni nem tudjuk, a jövő mint sötétség áll előttünk, a sohajás, panasz nem ér semmit.

Mindezekből azon következtetésre jutok, hogy városi köztügyeinket figyelemmel kíséreni, s lehető közérdekű nézeteinket nyilvánítani, kellene. Erre az mondhatják, hogy a ki nem tagja sem a városi tanácsnak, sem a városi képviselő testületnek, hogy és mi uton-módon juttatja az általa közérdekűnek gondolt nézetet köztudomásra? Erre a felelet: hogy itt van az az „Aranyosvidék“ ez. vidéki hetilap, hiszen a hírlapok képesek akkora mozgalmat idézni elő, hogy hogy annak a törvényhozó-testület sem képes ellentállani.

Megengedem, hogy az Aranyosvidék több körülmény folytán lehet korlátolva, de ha a városi közönség polgárságának legnagyobb része tétlenségét felhagyva azt pártolná, járatná abban a város és vidék érdekeit illető cikkeket elolvasná s oly dolgokról, melyeket maguk is jónak, üdvösnek, a városra nézve hasznosnak, vagy a mit károsnak vélnék, cikket írnának, vagy iratnának, s így a városi dolgok folyamat figyelemmel kísérenék, az Torda városának javára, épülésére válna s ezen lap jobban megtudna hivatásának felelni.

Egyetlen egy helyi érdekű itteni lapnak, az — „Aranyosvidék“-nek — Tordán alig 140—150 előfizetője van, ezen részvétlenséget le kell vetkezni, hiszen Torda városa lakóságban, én annyi nemes hajlamat, tiszta hazafiui érzést, közjó iránti részvétet tapasztaltam, hogy igazán csodálkozni kell azon, hogy minden valamire való polgárnak az „Aranyosvidék“ nem házi lapja.

Mennyi közérdekű dolgaink vannak, azt csak az nem látja, a ki aluszik, s így nem gondolkozik.

Itt van a tagosítási kiszakasztás — a mint ez megtörténik megszűnnek a künn legelő összes csordák — a közlegeltetés, a tagját kikapó egyén megáll tagján, azt se tudja, hogy már miként kezdje, s folytassa dolgát. Ha valahol czélszerű volt, czélszerű lett volna itt Tordán rég egy gazdasági iskolát állítani, ez nálunk életkérdés, mert itt nem több száz holdakat bíró, s iskolázott, gyakorolt szakértő gazdát alkalmazni tudó birtokosokról, hanem 8—10 holddal bíró kisbirtokosokról van szó, kik egy tagba levő földjeik mikénti czélszerű használatára nézve legkisebb fogalommal se bírnak.

Ezen szükségét nem mi, kiknek ugyszólva házunk ég, hanem idegen, nem tordai birtokos és lakós, gr. Bethlen Balázs országos képviselő átértette

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

Ne szeress hát . . .

Ne szeress hát, ha nem érdemlem,
Dobj ki szívedből örökre,
Ne gondold rám, hanem felejts el,
Örökre, hosszú időre.

Ne légy kimért, ha találkozunk,
Közönnyel büntess engemet!
Ne fordítsd el arcod világot,
Hadd lássam ajkad, mint nevet?

Ne hidd, hogy a képmutatásban
Szíved úgy ver, mint akarod,
Az égben rendezik szerelmünk,
Neked is ott van angyalod.

Nem esküdtél szerelmet nekem,
Mi fájna hát a mult után?
Becsületed tiszta, szeplőtlen,
Feledni még, te tudsz — talán...?

Ne bántson az, ha néha-néha
Sokat mondottak szavaim,
Visszavonok mindent, mit lehet,
— Szívem marad, s ábrándjaim.

Ne szeress hát, ha nem érdemlem,
Dobj ki szívedből örökre,
Imádód fohásza Istenhez:
Ne fájjon neked semmi se.

Gy.

A nyílt tengeren.

— Amerikai történet. —
(Vége.)

A hajó gépezete nem működött és mégis mintha rohamosan száguldana, mintha villám-szárnyakon repülne az alkotmány. Mind ez látszati csalódás volt csupán. Csak kis területen járt bősziült tánczot. A vihar tolta előre, míg az óriási vízhegyek minduntalan visszadobták.

Midőn a kapitány a verejték csöppeket izzadó Goode hordó alaku testét megpillantotta, gúnyos mosoly játszott ajkai körül és titkos jeleket váltott a körülötte sürgő-forgó legénységgel.

— Hé Tom, mondá lány hangon egy mellette elmenő matrózhoz a kapitány, légy szíves kedves barátom huzd be a vitorlákat, mert szárnyat adnak a viharoknak.

— Nincs időm! szólt vissza félvállról a megszólított, a kapitány szemeláttára a kazáncső mellé ült és isteni nyugalommal kivette különös alakú fapipáját, azt kiverte és megtöltötte s csendesesen rágyujtva hatalmas füstfellegeket bocsátott a megsűrűsödött légbe.

— Jack, Brill, Harry! nem lennétek szívesek a vitorlákat leoldozni?

— Kitalálta kapitány, kiáltott hangosan kaczagva egy borzas szakállu matróz.

— Hisz darabokra tépi a szél és azzal

bennünket is, beszélt majdnem kéro hangon a kapitány.

A borzas szakállu matróz után jövő két suhancz vigan fütyörészve szónéklül lépkedett tovább.

Az ájuldozó Luke elképedve nézte és hallgatta ezt a jelenetet. Hideg és meleg borzongatta. Sokért nem adta volna, ha egy talpatnyi szárazföldet érzett volna lába alatt. A folyton ingó alkotmány hangosan recsegett, mintegy vízhangot adva a bömbölő orkánnak. A fleet orra mélyen belemerült a háborgó vízbe, míg a hátulso rész ég felé meredt. Minden pillanatban elmerüléstől lehetett tartani. A kifeszített vitorlák nagy mérvben elősegítették a hajó himbálását és egy nótát zugtak a viharral.

Goode szenvedő arczzal és beesett szemekkel közeledett a kapitány felé és alig hallható hangon suttogta:

— Az istenért mi lesz belőlünk kapitány úr?

— Valószínűleg halak étele, viszonzá hidegen a vezénylő.

— Tehát . . . el . . . kell . . . vesznünk?

— Ugy látszik!

— Nincs semmi menekülési mód?

— Meg lehetne kísérteni valamit.

— Mit? . . . Én megteszek mindent! kiáltott az ijedségtől hössé lett ügynök.

— Elfogadom ajánlatát. Kérem másszék az árbocz tetejére és oldja le a vitorlákat.

s a képviselőházban, egy gazdasági iskolának Tordán leendő felállítását hozta elé. Köszönet azért a nemesen gondolkodó ifju grófnak, ennyit még Torda város érdekéről mióta országos képviselőnk van nem láttunk, nem hallottunk az ország képviselő-házában nyilvánítani, — hiszen elhaladt a vasut, a virágos völgybe — mit az abszolút német kormány soha még csak megse gondolt, kivették Torda városát központiságából, el szigetelték, mint városnak hivatását megbénították. Most csak az jön ide, kinek az itt levő hivataloknál dolga van, s ha ezen hivatalok itt nem volnának, némaság uralkodnék benne, alig látna idegent, forgalma még jobban pangana. Azon hét nyolcz kisdéd szomszéd falu, honnan pár ember hetenként heti vásárra bejön teszi a forgalmat, holott ezelőtt az Aranyosfolyam eredetétől kezdve Tordáig lévő faluk lakói az Aranyos mellett és a Mezőség számos falvai látogatták Torda városát, ezeknek központja volt, most e mind elmúlt, ezen elszigeteltség Torda város szeme előtt történt, s miért történt meg? mert kellő figyelemmel, éberséggel a gonosz szellemek ellen megvédeni magokat elmulasztották, aludtak és vajjon az ifju gróf képviselőházi felszólalását Torda városára vonatkozólag itt Tordán ki hallotta meg? pedig ezt meg kellett volna hallani, azonnal érintkezésbe kellett volna a városnak magát tenni vele, mert a mit ő mondott, azt ő előlegesen minden lehető következményeivel meggondolta, s azután szólott, vagy azt várjuk, hogy ő ide jöjjön, bennünket felköltsen, s figyelmeztessen, hogy saját érdekünket ismerjük meg, s tegyünk lépést a gazdasági iskola megvalósítására nézve, e tekintetben vajjon gondolkozott-e valaki? vajjon a tordai bikatelep derék igazgatója Tulogdi Sémuellel, mint a gazdai dolgokat ismerő szakértő egyénnel értekezett-e e tárgyban valaki?

— É... én...?

— Nos csak nem kívánja, hogy én tegyem azt?

— De hát a... legénység?

— Az nem hallgat rám, miután feladunk értelmében szép szavakat használok velök szemben. Hisz hallotta?

— Ilyen körülmények között legyen szives... egy keveset... gorombáskodni, tagolta a jámbor Goode.

— Így a fogadás?

— Manó vigye a fogadást. Szívesen megfizetem önnek. Nekem az életem drága. Megkészserezem, ha megleszünk mentve.

— Ez már helyes beszéd, mondá vidám arczal a kapitány. Tom! ördög bujjék a gazember fejedbe, mit lopod ott az időt; fel az árbocra és gyorsan le a vitorlákkal! kiáltá harsány hangon a kapitány.

Tom mintha villanyütés érte volna, egy szempillantás alatt felugrott ültéből, még annyi időt sem véve, hogy az égő pipát kiverje, hanem azon módon eldugta nadrágja zsebébe és néhány perc múlva az árbóc tetejére kuszott és a zugó vihar közepette fütörészve oldozta le a vitorlákat,

— Jack! átkozott here ficzkója, fuss a hajó orrához és igazítsd a kerekeket.

A megszólitott nyulként futott tova.

— Bill, Harry! a héthónapos hideglelés fogjon el benneteket, siessetek e hajó belsejébe és lapátoljátok ki a betóluzó vizet!

Pedig egy gazdasági iskola Torda városára éppen oly áldás lenne, mint a szegény ember házában a mindennapi kenyér.

Mint fentebb érintém Torda város a mai nap nem az a központ, mi volt, az ide összegyűlt eladók-vevők eloszlottak, ezen erőszakos megsemmisítése Torda városának, hogy mily országos veszteség, csak az nem látja, a ki nem gondolkodik a bennünket környező viszonyokon. Ezelőtt két álló napig tartott itt a heti vásár, most még az országos vásárunknak sincs több látogatója, mint régebb volt a heti vásárunknak, a jeleni heti vásár kezdődik d. e. 8—9 órakor és tart 1—2 óráig.

Még több ilyen életkérdése alszik városunknak. Csak az vigasztal, hogy a legujabb időben mi is kimozdultunk a régi kerékvágásból, s ha nem is egyszerre, de lépésről-lépésre előre haladunk. É.

Tüntetések dr. Rátium János ellen.

Sok mindent irtak a lapok a folyó hó 13-án lefolyt tüntetésről, melylyel a bécsi utjából hazatérő dr. Rátium János ügyvédet fogadták, hanem arra nézve megjegyezzük, hogy nem mindenekben feleltek meg a valóságnak.

Azt lehet mondani, hogy a levegőbe volt a tüntetés gondolata. Tudtuk mindnyájan, sőt tudta maga dr. Rátium is. Beszéltek azt is, hogy a vasutnál is várták. Így érkezett meg folyó hó 13-án dr. Rátium Kolozsvár felől kocsin. A rendőrség gyanítva, hogy mi készül, a csoportosulást megakadályozni törekedett, a mi sikerült is a főtéren, de az alatt az ó-tordai ref. templom kerítés terén, az ugyhevezett „Kastély“ városrészben összeverődött egy csoport, s fél 10 órakor a dr. Rátium János háza elé vonult. Majdnem egyidejűleg Uj-Torda felől egy másik tömeg jött le, s csakhamar a dr. Rátium nagyhid-utczai

Az egész hajó-személyzet serényen fogott munkához. Mindégik ember lázas sietséggel dolgozott, hogy az elmulasztott időt helyre pótolja. A mi sikerült is. Mintha a vihar is csak a kapitány kedvéért tombolt volna, egy kis negyed óra múlva kifujta mérgét, a vészfelhők lassan szétoszlottak és a hajó újra egyenesen szelte a csendesülő vizet és minden baj úgy elmúlt, mintha letörölték volna.

A kapitány az egész idő alatt szemmel tartotta a megtréfált Goodet és olykor-olykor, midőn az a perczenként csendesülő víztömeget nézte, szánó pillantást dobott feléje. Végre leszállt hozzá a földézetre.

— Nos, hogy érzi magát mister Goode? szólt a kapitány észrevehető gunnyal,

— Mintha újra születtem volna, viszonzá a természetes ügynök.

— Mostani állapotában ezt bajosan viselné el a... mamája, kaczagott a kapitány.

— Nó ilyen hidegvérü yenkeéről még a mesében sem hallottam, mint a kapitány ur.

— Ezt is csak a szokás teszi. Látja uram az emberiség egyharmad részét inkább szokás uralja, mint a szív. A teremő állatkertjében temérdek két lábú állat él, ki jobban kedveli a szidást az imádságnál.

— Belátom, hogy alárendeljeinknél sohasem árt egy kis... nyersesség.

— Gorombaság, akarta mondani ugyebár? nevetett teljes tődövel a kapitány. Most pedig menjünk le ebédelni. Azt hiszem, a kiállott ljedelmek után nem fog ártani egy adag jó peccsenye, s jobb hiányában egy pár üveg kaliforniai.

A kapitány és Luke karöltve sétáltak le az étterembe, mialatt a sörös-hajó vigan futott a philadelphiai kikötőbe. Miskolczy H

háza előtt 2000, mások szerint három-ezer emberre menő tömeg állott.

A dolgot elmérgesítette az, hogy a készülődésről előre értesült némely románajku polgártársaink azzal fenyegettek, hogy ugy próbáljanak a magyarok tüntetni Rátium ügyvéd ellen, hogy Tordán kö-kövön nem marad. Hir volt arról is, hogy Rátium dr. udvarán ugy 50—60 ember van elhelyezve felfegyverkezve vasvillákkal, s a Vladutium Gyula háza híján ismét sok oláh van elrejtve. Ez vezethette a népet arra, hogy sokan kövekkel felfegyverkezve jelentek meg.

A rendőrség, melynek csak 6 hajdu és 8 csendőr volt rendelkezésére, a tömeghez csatlakozott, s hogy helyesen járt el, megmutatta a következmény.

A macskazene.

Ugy 10 óra tájt rágyújtott a tömeg oly éktelen zsivajra, mely a körül lakó békés szomszédtságot, mely a mi kisvárosi szokásunkhoz képest korán lefeküdt, nem éppen kellemesen verte fel álmából. Volt ott kutya-vonítás, macskanyávorgás, valami éktelen sípolás, vas-kalán pengetes, hallatszott: „le a haza-áruval,“ „abzuzug Rác,“ s több ilyes kiabálás, míg egy a tömegből követ hajított bé az ablakon, arra kezdett repülni a kö, a ház falára, s mikor kifogyott a készlet, a patak árkából szedték fel a követet. Mondják, hogy a tüntetők közt románok is voltak. Másnap azt beszéltek, hogy Mészáros ügyvéd fia valakinek a tömegből oda kiáltotta: „hiába lármáztak, mert a doktor nincs idehaza, nállunk van.“ Erre aztán elkiáltották, menjünk Mészáros ügyvédhez.

A tömeg erre a Mészáros János ügyvéd háza elé vonult, ott is hosszasan zajongott, s az ablakokat bedobálta. Onnan Moldován Silvester és Petrikás János ügyvéd házai elé vonult, ismételte az ő maczkamuzsikáját, s követet dobolt bé az ablakon. A Vladutz Gyula ablakát az mentette meg a bedobástól, hogy a rendőrség közül valaki azt találta kiáltani, hogy a lakás utczafeleli részében a kir. ügyész lakik.

Ezek után a tömeg a Kossuth-nótát, a Szózatot, a Hymnust énekelve a piacra vonult, honnan eloszlott.

Dr. Rátium másnap elutazott a városról.

Lapunk nem politikai lap, s így a vélemény nyilvánítástól tartozkodnunk kell. Még csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy másnap este megérkezett a katonaság.

Mielőtt a katonaság meg jött volna, este az a hir járta bé a várost, hogy a románok fognak Velits Ödönnek, mint polgármesternek macskazenét adni. Nagy volt az izgatottság, különösen sokan nem felejthették, hogy a Vladucz ablaka épen maradt; de a vége is az lett, hogy csendesen eloszlottak.

Csütörtökön este 10 óra tájt Szám-tartó nevű kereskedőt dobták fejbe, s egy timár-mestert ütlegeltek meg az oláhoktól lakott városrészben.

Nem való a lapok azon állítása,

hogy dr. Ratiu háza fedelét szétrombolták, s hogy a szobákba behatoltak volna. Annyi tény, hogy az ablak szárnyakon mutatkozott a kődobások nyoma, össze voltak törve és az sem valóság, hogy több ezer frtra megy a butorokban a kár, mert a június 15-én kiszállott vizsgáló-bíró az összes bevert ablakon és butorokban 300 frtra menő kárt állapított meg.

A megtámadottak többek ellen jelentést tettek. A vizsgálat folyamatban van.

Annyi tény, hogy tulzásba mentek. Tudva a készülődést, a befolyásosabbak a tüntetés elmaradását igyekeztek keresztül vinni, de lehetetlen volt.

Dr. Ratiu János mint ügyvéd, s mint ember Tordán közszeretében és közbecsülésben részesült úgy ügyvéd kollegái, mint polgártársai részéről. A mi megtörtént azon változtatnunk nem lehet, de nekünk erős meggyőződésünk, hogy a most felzavart kedélyizgalmak rövid időn elsimulnak, s a túlnyomó többség mindkét nemzetiség részéről élni fog ezutánra is, mint élt egymással másfél száz év óta békességben, kivéve természetesen mindkét részről a túlzókat: mert ezeken csak a nevelés vagy a kapaczán segít.

K. W. S.

Szemelvények a pesti ünnepségekből.

Azt hiszem minden újságolvasó jobban tudja már olvasás után, mintha csupán látta volna, mily fényes megünnepelése volt Királyunk 25 évi alkotmányos uralkodása megünneplésének, s ezzel együtt ugyanakkor az Emke VII. közgyűlésének, Budapesten az ország szívében jun. 7 és 8. napjain.

Az olvasó jó néven veszi az optimistikus dolgokat, milyenekkel főleg ilyenkor szerkesztődnek az újságok, honnan nem hiányzanak a „nagyszerű, egetverő, fényes, ragyogó“ frenetikus stb. fele kifejezések

Jelen alkalommal sok esetben nem túloznak e szavak. Nagy ritkán lát a főváros oly tenger áradatot, mint most látott. Nagy ritkán lát maga a főváros is oly több szárnyu szemkápráztató bandériumot és, diszfogatot mesés gazdasággal és mystikus fényvel, melyből egy holt saisonban újság cikkekre egyetlen gomb is elég tárgyat adhat. És nem csalódunk, ha azt mondjuk, hogy a legkiemelkedőbb momentum e phaenomalis bandérium és fogatok nagyszerűségében a lovak, kocsik és ruhák pazar fényében állott. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy a színek melegsége tán nagy mértékben hiányzott volna. Volt általános éljenzés is; de ha ezt a néhány év előtt Kolozsvárt történt bevonulás demonstrációjához hasonlítjuk, a kolozsvárihoz képest e fővárosi éljenzést fellette bágyadnak találjuk. A kolozsvári éljenzés körüláttalan és közvetlen kitörése volt az üdvözlő érzelmeknek, a fővárosi nagyon kiszabott mederben folyt.

Ennek okát többféleképpen magyarázzák: hogy pl. a kolozsvári éljen csak olyan falusias n a i y számba jó, hol a látványosságok ritkasága növeli a csodálatot. Vagy pedig, hogy a mostani fővárosi örömmünepség arra az időre esett, melyből még nem lehet eltávolítani azt a családi fátyolt, mely fekete gyászfonalként húzódik végig még az ilyen örömmünepségeken is, s mely az uralkodó lelkét tenger fájdalommal töltheti el, s így méltóbbnak találta a nemzetet képviselt tömeg a gyászhoz az ünnepélyes lassu, mint a lármás demonstrálást. Azt is említik okul, hogy a nép szíve nem érhet a király szívéhez, szeretetlen, önző kőrfalak van-

nak közből beékelve, melyek előbb megtörik a különben egyenesen irányult nyílt hangokat. Ehez hasonlít a negyedik nézet, mely főleg ez alkalommal érvényes, s nem oly magas politikai szempontú, de érdemes a megfigyelésre.

A rendőrség úgy intézkedett, hogy a bevonulásnál a rendetlen tömeg elé kordont vonat, s ezen belől alkotnak a humanus egyletek morális kordont, mely bizonyosan erősebb, mint a kifeszített kötél, vagy lánccz, s mint a baka szuronya is, mint Kolozsvárt láttuk ez, hol katoná nélkül is volt rend, s a tyukszemére sem hágtak senkinck. Nem úgy ám a mostani ünnepélyen. Itt a morális testületek elé még egy-egy elkeseredett bakát is kelle állítaniok. Még ezen belől ugrattak és jártak a bizonyos Andrásbácsiék szörnyű lelkesedéssel. Nem úgy lett tehát, a mint tervezve és híresztelve volt, hogy a király először is a fehér gyopáros Emkét látja meg, s az Emke tagjainak üdvözlését fogja legelőször fogadni; nem. Legelőbb Andrásbácsiékát látta, azután néhány bakát, azután sereg susterinast, kik a nagy tömegben ágaskodó szatószerű hölgyeket hátrább szorították, és végre a hölgyek háta megett az ötödik rétegben egy-egy gyopáros Emke tagot is elszórva itt-ott vehetett észre ő felsége, ha ugyan kedve telt benne; de az üdvözléteből már keveset hallhatott, minthogy a vastagrétegben: főleg a bakák és pandurok kordonján és pangantján keresztül nem igen szívesen hatol a hang.

A szemelvényeket folytatjuk jövőkor.

—y.

Nyilatkozat.

Tekintetes szerkesztő úr!

Folyó hó 12-én 24. sz. a. megjelent b. lapjában egy magát nem megnevezni akaró úr igen kiméletlen módon foglalozik személyemmel. Remélem, hogy a t. szerkesztő ur soraimnak is fog helyet szorítani legközelebb megjelenő b. lapjában.*

Hogy a cikkiró úr oly hangon emlékezett meg rólam, nagyobb részben annak tulajdonítom, hogy nincs szencsém általa ismertetni és azért ezuttal be akarom magamat mutatni. Nevem Wézel Fülöp, születtem Pozsonymegyei Stomfa községben. Theologiai tanulmányaimat a pozsonyi rabbi iskolában bevégezve az itteni izr. hitközség rabbijául választott, mely állást 27 év óta töltöm be. Személyem jellemzéséül csak annyit akarok megemlíteni, hogy eddig nem csak hogy hazafiatlansággal nem vádoltattam, hanem ellenkezőleg hazafias viselkedésemért többször méltó elismerésben részesültem hivatott körökben.

Teljes önérzettel állithatom, hogy nagyobb hazafinak tartom magamat, mint megtámadómat, mert ő — ismerni vélem Jákob hangját és Ezsau kezét — hazafinak kénytelen magát nevezni, hivatása kívánja, én pedig minden külső érdektől menten nevezhetem magamat drága hazánk hű fiának. Igen, az vagyok és igazolhatom az itten izr. templomban tartott számtalan szónoklataim által, de kiváltképen f. hó 8-án a koronázási jubileum ünnepése alkalmával tartott ünnepi beszédemmel; mert minden alkalmat megragadok hieimeit, kik különben nem is szorulnak rá, a háza és királyhoz való hű ragaszkodására serkenteni.

Kiméletet nem ismerő megtámadóm állítására, hogy hitközségem iskolájában a magyar beszédet betiltottam és a magyar könyveket földhöz vertem, csak azon válaszom van, hogy állításának minden szava valótlan. A dolog így történt: Lövy Dezső és Frenkel Dávid nevű tanulók elmentek a vallástanítóhoz, hogy tartson nekik előadást a vallásból és miután a tanító kijelentésére, hogy magyar nyelven nem tarthat nekik előadást nagyon kihívólag viselkedtek, haragjában őket az iskolából kikergette. Mikor ez történt nem voltam az iskolában; de igen másnap, mikor nevezett két tanuló megint beállott a tanítóhoz, hogy ma-

*) Szívesen engedünk tért az igazoló nyilatkozatra. Szerk.

gyarázzon nekik a vallásból, és miután arról, hogy a tanító németül magyarázzon nekik, nem akartak tudni, csak azt modtam a tanulóknak, hogy ha német nyelvű előadást nem akarnak hallgatni, akkor várjanak a jövő hétig és akkor Holländer tanító majd magyarul tanul velők. A tanulók azonban — mintha valaki erre tanította volna — nagyon illedelmetlenül viselkedtek és azért a tanító kiutasította őket.

Nem igaz tehát, hogy betiltottam volna a magyar nyelvet, hisz minden nap 4 órán át magyar nyelven foly az oktatás Holländer nevű tanító által. Hogy miért tartunk még olyan tanítót is, ki a magyar nyelvet nem bírja, annak egyedüli oka, hogy hitközségem nincsen azon helyzetben, hogy csak magyar intézetekben képzett tanítókat alkalmazzon.

Igaz azonban azaz állítása a cikkiró urnak, hogy meghagytam a tanulóknak, hogy ne menjenek a templomba, t. i. a keresztény templomba, de nem hazafiatlanságból, hanem azért, hogy a zsidó templomban rendezett istentiszteleten jelen lehessenek és meggyőződjenek, hogy a vallásához hűen ragaszkodó zsidó is hű és lelkes fia lehet hazájának, hogy mi is ünnepeljük istentisztelettel azt az ünnepet, mely mint a cikkiró úr is jól mondta — a magyar korona országában levő összes lakosságának ünnepe vala; azt az ünnepet, melyet mi zsidók annál is inkább ünnepelnünk kellett, mert dicsőséges királyunkat illette, ki sok alattvalója daczára, nem tesz különbséget vallás és vallás között.

Kérve a tek szerkesztő urat, hogy soraimnak már az igazság érdekében is helyet engedni méltóztassék, maradtam.

Tordán, 1892. június 15-én.

Kiváló tisztelettel
Wézel Fülöp,
ker. főrabbi.

H I R E K.

— Az áll. polgári s elemi és az unitárus elemi iskolai évvizsgálók. Az áll elemi leányiskolában most szombaton (június 18) délelőtt s délután tartatott a vizsgálat. A polg. leányiskolában hétfőn (jun. 20) d. e. I. oszt. d. u. II. osztály, kedden (jun. 21.) d. e. III. oszt. d. u. IV. oszt. szerdán (jun. 22.) d. u. 3—6-ig ének, zene s tornavizsgák. A polgári fiúiskolában csütörtökön (jun. 23.) d. e. I. oszt. d. u. II. oszt. pénteken (jun. 24.) d. e. III. oszt. d. u. IV. oszt.; szombaton (jun. 25.) d. e. V. oszt. d. u. 3—7-ig ének s tornavizsga; hétfőn (jun. 27.) d. e. I, II. és III. oszt. latin s unitár. vallás, d. u. a IV. és V. oszt. unitárvallás, V. oszt. görögnyelvből (3 órától 4-ig) s a IV. és V. oszt. latinból (4—5 óráig) unitár. vallásos ének s a 6 óraker bizonyítvány kiosztás, tanévbezáras. Az unitár elemi iskolában kedden (jun. 28.) d. u. I. és II. oszt., d. u. a III. oszt., szerdán (jun. 29.) d. e. a IV. oszt., d. u. 3 óraker énnk s tornavizsga s 5 óraker értesítők kiosztása, tanév bezárasa. Az alsófokú kereskedelmi iskola vizsgái f. hó 26-án, vasárnap d. u. 2 órától kezdődőleg fognak megtartatni.

— Értesítés. Az Ó-tordai ev. ref. elemi fiú és leányiskolában folyó év június 19 26-án a ref. templomban tartandó zárvizsgákról. Vizsgák rendje: Június hó 19-én vasárnap: d. e. 9—12-ig és d. u. 2—6 óráig a fiúiskolának minden tantárgyból. Június hó 20-án hétfőn: az érdemsorozat felolvasása és az írásbeli dolgozatok kiosztása. Június hó 26-án vasárnap: d. e. 9—12-ig és d. u. 2—6 óráig a leányiskolának minden tantárgyból. Június hó 27-én hétfőn: az érdemsorozat felolvasása, az írásbeli dolgozatok és női munkák kiosztása. Június 3-án vasárnap: a jutalmak kiosztása, az arra érdemesített növendékek között. A vizsgák tartalma alatt az összes dolgozatok közszemlére lesznek kitéve.

— A tordai iparos tanoncz iskola tanulóinak munkakiállítása f. hó 12-én csinosan sikerült. Egyidejűleg megemlítjük, hogy a közvizsgálat f. hó 26-án tartatik meg a városi nagyteremben. Felhívjuk rá iparosaink figyelmét.

— Az új betegsegélyző pénztár megalakulása érdekében e hó 10-én és 14-én a városi nagyteremben tárgyalások folytak az iparosokkal, kereskedőkkel és az alkalmazottakkal Nesselfeld Miklós városi főjegyző elnökelete alatt. A kevés számmal megjelent tagok örömmel vették tudomásul a magas kormány intézkedését a betegsegélyző pénztár létesítésére vonatkozólag. Nesselfeld Miklós v. főjegyző előterjesztette adatait és megismertette az új törvényt, s megállapította az előleges teendők sorozata, s az alapszabályok elkészítése tüzetett napirendre. Végül az elnök ajánlatára megválasztott 5 bizalmi férfi: Veress Elemér, Némethi József, Lámpé Lajos, Timár János és Brassányi József, az alkalmazottak közül is szintén öt tag, a kiknek hivatásuk leendő, a további tanácskozások rendjén, ez üdvös intézményt megvalósítani.

— Urnapját városunk róm. kath. közönsége nagy fénytel ülte meg. A piaci templom már korán megtelt a hívőközönség nagy seregével. Az ünnepélyes misét 10 órakor Gergely Ignác kanonok-plébános végezte segédlettel, mely alatt a jelenleg városunkban időző katonaság, teljes díszben a templom előtt felállítva, díszlovásokat tett; a helybeli zenekar pedig több darabot játszott el a szokott praecisítással. Evangelium után Bartha Albert káplán tartott az ünnep méltóságához illő rövid csinos egyházi beszédet. Mise végével — a reggeli esőzés miatt, az oltári szentség körülhordozása templom egyes oltárainál történt, melyek zöldággokkal és virágokkal voltak felékesítve.

— Garázdálkodó legények. Mező-Szent-Jakabon több oláh legény mulatott a fogadóban f. hó 16-án, s mulatozás közben a fogadóssal Groszmannal összeszólkóztak, a minek a vége az lett, hogy annyira összeverték, miszerint életben maradása kétséges.

— Üzlet-áthelyezés. A helybeli Harmath József könyv- és papirkereskedő czég tulajdonosa tisztelettel tudatja vevőivel, hogy e hó 1-étől fogva üzletét áttette ugyanazon házba az „Ariesana“ román-bank eddigi bolthelyiségébe. Együttal tudatja t. vevőivel hogy üzletét teljesen megnagyobbította s újonnan bevásárolt cikkeket, a legolcsóbb árak mellett, hozott forgalomba.

— Főlvétetik egy jó családból való fiu tanulónak a helybeli könyvnyomdába, a ki legalább 2—3 gimn. végzett. Értekezhetni Veress Elemér nyomdavezetővel Tordán.

A m. kir. igazságügyminisztériumtól.

VARMEGYEI RENDELETEK.

Szám 16352—1892.

Körrendelet.

A sajtóperekben hatósági körrel felruházott törvényszékek újabb szervezése és azok sajtóbírósi kerületeinek újabb beosztása tárgyában.

A magyar királyi minisztérium az első folyamodású királyi törvényszékek és királyi

járásbírósiak életbe léptetéséről szóló 1871 évi XXXII. t. cz. 4 §-ában nyert felhatalmazás erejénél fogva, az első folyamodású királyi törvényszékek és járásbírósiak székhelyeinek megállapítása tárgyában 1871 évi július hó 10-ikén kiadott rendelet 5 §-ának további a királyi első folyamodású bíróságok újabb szervezése tárgyában 1875. évi július hó 31-ikén 2722/I. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 7 §-ában és az 1876 évi április hó 15-én 1423/I. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 5 §-ában a sajtóbírósiakra vonatkozólag foglalt intézkedéseknek, végül a nagyszében királyi törvényszék esküdtzéki sajtóbírósi hatósága körének megszüntetése tárgyában 1885. évi június hó 29-én 31432/I. M. szám alatt kelt körrendeletnek hatályon kívül helyezése mellett a következőket rendeli.

1. A sajtó utján elkövetett és esküdtzék elé utalt büntetendő cselekmények fölött bírói hatósági körrel 1893. évi január hó 1-től kezdve, az 1890 évi XXV. t. cz. alapján szervezett tizenegy királyi ítélő tábla székhelyén székelő királyi törvényszékek Budapesten a budapesti királyi törvényszék büntető osztálya ruházatként fel.

2. A fiumei, fehértemplomi, karánsebesi és páncsovai királyi törvényszékeknek kivételes sajtóbírósi hatásköre esküdtzék kizárásával továbbra is fentartatik.

3. A királyi ítélő táblák székhelyén létező törvényszékeknek sajtóbírósi területkörü az eme székhelyen lévő királyi ítélő-tábla kerületére terjed ki, kivéve a budapesti és a temesvári királyi törvényszékeket, melyek közül az előbbinek sajtóbírósi hatásköre a fiumei királyi törvényszék területének kivételével a budapesti királyi ítélő-tábla területére; utóbbié pedig a lugosi és temesvári királyi törvényszékek; valamint a dettai, oravicabánya, szász-kabánya és verseczi királyi járásbírósiak területére terjed ki.

A fiumei királyi törvényszék kivételes sajtóbírósi hatósági köre Fiume szabad királyi városa és annak kerületére, a fehértemplomi királyi törvényszéké a fehértemplomi, károly falu és kubini királyi járásbírósiaknak területére, végre a karánsebesi és páncsovai királyi törvényszékeké ugyanezen királyi törvényszékeknek területére terjed ki.

4. Az aradi és szombathelyi királyi törvényszékeknek esküdtzéki sajtóbírósi hatásköre 1892. évi december hó 31-ével megszüntetett és az év végén az aradi királyi törvényszék előtt folyamatban lévő sajtóperek a nagyvárad, a szombathelyi királyi törvényszéknel folyamatban lévők pedig a győri királyi törvényszékhez teendő át.

A többi sajtóbírósiaknál a fennebbi határnapon folyamatban lévő sajtóperek tekintet nélkül a sajtóbírósi területkörbe esetleg beállt változásra, ama sajtóbírósiaknál folytatandók és fejezendők be, a melynél folyamatba tétettek.

5. Jelen rendelet 1893. évi január hó 1-én lép hatályba. Budapest, 1892 évi május hó 26-án

SZILÁGYI s. k.

NYITÉR. *)

Egy VI-ik gymnasialis osztályt végzett jó házból való tanuló

gyakornokul

főlvétetik Gajzágó Róbert gyógyszerterében.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Sz. 3435.
1892. kvi

Arverési hirdetményi kivonat.

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Némethy József végrehajtónak Gazner Sámuel végrehajtást szenvedő elleni 81 frt 65 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (tordai kir. járásbírósi) területén lévő Torda város területén fekvő a tordai 1834 tjkvben A—3987., 3989., 3990., 3991., 3992. hrsz. alatt foglalt szőlőbéli ingatlanra az 1881. 60 t. cz. 156. §-al fogva 54 frtban, a tordai 2330 tjkvben A+3960, 3961, 3962, 3963, 3974, hrsz. alatt foglalt ingatlanra az 1881. évi 56. t. cz. 156. §-nál fogva 83 frtban és az 1954, 1955. hrsz. alatt foglalt házastelkekre az 1881. évi 60 t. cz. 156. §-nál fogva 1063 frtban az árverést — frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi július hó 19-ik napján d. e. 9 órakor ezen telekkönyvi irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak végrehajtató kivételével az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 5 frt 40, 8 frt 80 kr. 106 frt 30 krt osztr. é. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tordán, 1892 évi apr. hó 21-én.

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Solymosi Miklós,
kir. törvényszéki bíró.

Van szerencsém t. Czimed szives tudomására hozni, hogy helyben a (Jelinek H. úr házában) szénatér 1. sz. alatt egy egészen újonnan berendezett, s a mai kor kivánalmainak megfelelő

FÜSZER CSEMEGE és VEGYESKERESKEDÉST

nyitottam, s azt törvényszékileg bejegyzett czégem alatt fogom folytatni.

Üzletemben minden ez üzlet keretébe vágó árú kapható a napi árfolyam szerint, u. m.: kávé, cukor, liszt, s mindennemű fűszerárú és többféle csokoládé különlegességek, nemkülönben császárhus, kassai sonka és kolbász, debreczeni száraz kolbász és nyári szalámi, füstölt nyelv, imperiál káskávé és különféle sajtok, s még sok ilyenemű füstölt- és páczolt különlegességek, mindennemű savanyuvizek, palaczkos likörök, magyar- és francia cognac, melyeket szintén poharozásra is bocsájtok.

Legkitünőbb déli gyümölcsök, narancs, citrom, datolya, malaga, szicíliai hámozott mogyoró és mindennemű thea- és likör-sütemények stb.

Névnapi- és alkalmi ajándékokra alkalmas finom szalon bonbonok és bonbonierek. Különféle árú és minőségű író- és levélpapírok csinos kivitellű dobozokban. Egyszersmind van szerencsém t. Czimed szives figyelmét arra is fölhívni, hogy minden idényszerű újdonságok és gyümölcsök nálam a legkorábban és legjutányosabban beszerezhető, s ily cikkekre megrendeléseket is elfogadok.

A midőn t. czimed becses pártfogását kérném, bátor vagyok kijelenteni, hogy főtörekvésem folyton oda fog irányulni, hogy t. vevőimet pontos kiszolgálattal és szolid árak által megnyerhessem.

Mely után ismételt jóindulatába ajánlva magam, maradok Tordán, 1892. május hó

kiváló tisztelettel

SOÓS KÁROLY,
fűszerárú kereskedő.